

LR Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui
LR Seimo Žmogaus teisių komitetui
LR Seimo Moterų parlamentinei grupei
Seimo kontrolierių įstaigai
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai
LR Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui
LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
LR Teisingumo ministerijai
LR Vidaus reikalų ministerijai
Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos
LR Sveikatos apsaugos ministerijai
LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

KONFERENCIJOS *MOTERŲ ŽMOGAUS TEISĖS LIETUVOJE 2019*

REZOLIUCIJA

2019 metų gruodžio 2 diena

Mes, konferencijos *Moterų žmogaus teisės Lietuvoje 2019* rengėjai ir dalyviai, moterų pilietinės organizacijos, įvairių sričių specialistai, aktyvūs visuomenės nariai, išklausę Konferencijos pranešimų bei remdamiesi savo ekspertinėmis žiniomis, sukaupę dirbant žmogaus teisių, ir ypač moterų žmogaus teisių, gynimo ir įtvirtinimo srityje, ir ieškodami atsakymų į neatidėliotino sprendimo reikalaujančius moterų žmogaus teisių klausimus, suformulavome šias rekomendacijas ir jas teikiame valstybės vadovų dėmesiui bei atsakingoms institucijoms – LR Seimo žmogaus teisių komitetui, Seimo Moterų parlamentinei grupei Seimo kontrolierių įstaigai, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, LR Teisingumo ministerijai, LR Vidaus reikalų ministerijai ir Policijos departamentui prie VRM LR Sveikatos apsaugos ministerijai, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai. Esame įsitikinę, jog šių rekomendacijų taikymas pasitarnaus viešojo intereso užtikrinimui, įgyvendinant horizontalųjį Lietuvos politikos prioritetą, koks ir yra moterų ir vyrų lygių galimybių įtvirtinimas, kuriant ir diegiant politikos priemones, strategijas ir programas skirtas moterų pažangai skatinti visose visuomenės gyvenimo srityse, taip pat ir savivaldos lygiu.

2019 metais Lietuva teikė 6 – ają periodinę ataskaitą JTO Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetui (toliau – CEDAW Komitetas), jau yra gautos šio Komiteto rekomendacijos dėl moterų pažangos skatinimo ir visų diskriminacijos formų moterims panaikinimo priemonių diegimo. Pritardami šioms rekomendacijoms ir siekdami išryškinti svarbiausias ir neatidėliotinų sprendimų reikalaujančias problemines sritis teikiame šią Rezoliuciją.

1. Atsižvelgiant į visas negatyvias pasekmes, kurių priežastis yra lyčiai neutralus kalbėjimas apie vyrų smurtą prieš moteris šeimoje, koreguoti šią sritį

reglamentuojančius teisės aktus, įskaitant poįstatyminius teisės aktus, ir naudoti lyčiai specifiską kalbą - JTO CEDAW Konvencijos kalbą.

2. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu Lietuvoje nebėra veikiančių institucinių mechanizmų, skirtų moterų pažangos skatinimui ir moterų žmogaus teisių įtvirtinimui, sutinkamai su Europos lyčių lygybės instituto pateiktais 2019 metų lyčių lygybės indekso duomenimis Lietuva yra vienintelė ES šalis nepadariusi pažangos nuo 2005 metų, per pastaruosius dvejus metus nukritusi per keturias pozicijas (iš 19 į 23 poziciją) kitų ES šalių atžvilgiu ir yra laikoma paneriančia šalimi (angl. *diving country*), esame įsitikinę, kad šiuos institucinius mechanizmus būtina neatsidėliotinai iš naujo sukurti.
 - Šalia egzistuojančios lyčiai neutralios Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos įsteigti lyčiai specifiską Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierės tarnybą ir pavesti jai Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo įgyvendinimo priežiūrą ir laikinųjų specialiųjų moterų pažangos priemonių taikymo kontrolę.
 - Sukurti ir įgyvendinti darnią aktyvios stebėsenos sistemą užtikrinančią, kad politikos priemonės ir institucijų praktikos būtų formuojamos atsižvelgiant į žmogaus teisių pirmumo reikalavimą, ir būtų deramai taikomos.
 - Peržiūrėti Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą ir pakeisti jo redakciją taip, kad būtų pašalintos visos kliūtys šiuo konkrečiu įstatymu įtvirtinti laikinųjų specialiųjų priemonių moterų pažangai priėmimą ir įgyvendinimą, sutinkamai su CEDAW komiteto rekomendacija Lietuvai (2019).
 - Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo įgyvendinimo kontrolę vykdanti institucija turėtų proaktyviai skatinti įstatymų leidybos, sprendimų priėmimo, viešojo ir privataus sektoriaus subjektus priimti ir taikyti laikinąsias specialiąsias priemones moterų pažangai skatinti, taip pat vykdyti jų įgyvendinimo aktyvią stebėseną.
 - Atsižvelgiant į tai, kad Seimo kontrolierių įstaigai yra suteiktas aukščiausios žmogaus teisių institucijos akredituotos prie JTO statusas, išplėsti šios įstaigos mandatą taip, kad jis apimtų ir moterų žmogaus teisių apsaugos ir įtvirtinimo sritį, kad įstaiga galėtų priimti ir tirti skundus dėl visų moterų žmogaus teisių pažeidimų, įskaitant pažeidimus privačiojoje sferoje, bei teikti kompetentingas rekomendacijas dėl šių pažeidimų šalinimo.
 - Iš naujo įsteigti Ministro Pirmininko patarėjos moterų pažangos klausimais poziciją.
3. Neatidėliojant atnaujinti Valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimą; naudoti JTO CEDAW Konvencijos kalbą, ypač CEDAW Komiteto Bendrosios rekomendacijos Nr. 35 (2017);
4. Parengti naują Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo redakciją, aiškiai apibrėžiant smurtą artimoje aplinkoje kaip su lytimi susijusį smurtą – vyrų smurtą prieš moteris šeimoje.
5. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą papildyti policine priemone – skubiai išduodamu **Apsaugos nuo smurto orderiu** (angl. *emergency protection order*), leidžiančiu prevenciškai apsaugoti smurtą ir prievartą patiriantį asmenį nuo tolimesnio smurto net ir nepradėjus ikiteisminio tyrimo arba iki jį pradėdant.
6. Įsteigti atskirą apsaugos nuo smurto orderį garantuojantį ilgalaikę nukentėjusio asmens apsaugą ir išduodamą civiline tvarka.

7. Stabdyti Mediacijos įstatymo 20 str. pataisas, įtvirtinančias Privalomąją mediaciją kaip turinčias neigiamą poveikį smurtą artimoje aplinkoje patyrusioms moterims ir didinančias jų pažeidžiamumą.
8. Užtikrinti moterų reprodukinių teisių įgyvendinimą. Sukurti ir patvirtinti nacionalinę reprodukcinės sveikatos strategiją, gerinti reprodukcinės sveikatos paslaugų ir kontracepcijos prieinamumą gyventojams, diegti mokslu grįstą lytinį ugdymą mokykloje ir visuomenės lytinį švietimą. Įstatymu reglamentuoti nėštumo nutraukimą.
9. Atsižvelgiant į pakartotines CEDAW Komiteto rekomendacijas Lietuvai, sukurti pagalbos centrų tinklą seksualinės prievartos aukoms, steigiant juos prie gydymo įstaigų, atskirai nuo Specializuotos pagalbos centrų, teikiančių pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patiriantiems asmenims, ir užtikrinant, kad teikiama pagalba atitiktų tikslinės grupės interesus ir poreikius.
10. Nepavykus koreguoti esminių Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo trūkumų, didinančių smurto artimoje aplinkoje kaip nusikaltimo ir žmogaus teisių pažeidimo latentškumą, parengti naują šio įstatymo redakciją, atitinkančią moterų žmogaus teisių apsaugos reikalavimus ir nesupriešinant motinos ir vaiko interesų smurto artimoje aplinkoje atvejais.
11. Sutinkamai su CEDAW Komiteto rekomendacijomis Lietuvai 2019, priimti persekiojimą kriminalizuojantį įstatymą.
12. Ratifikuoti Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo, kuri į vieną darnią visumą apjungia prevenciją, pagalbos aukoms teikimą, baudžiamąjį persekiojimą, kaltųjų baudimą ir suderintų politikos priemonių diegimą, kas užtikrintų vieningą efektyvų institucijų atsaką į smurtą prieš moteris visuomenėje ir šeimoje.

Asmuo kontaktams:

Lilija Henrika Vasiliauskė

Asociacija Vilniaus Moterų namai

vmotnam@vmotnam.lt

Esmeralda Kuliešytė

Šeimos planavimo ir seksualinės sveikatos asociacija

Indrė Pilypė

Koordinacinis centras „Gilė“

Daiva Baranauskė

Labdaros ir paramos fondas „FRIDA“